

Kategoria 1.1.a Lasy w rezerwach przyrody oraz lasy w parkach narodowych

W roku 2024 w rezerwach Nadleśnictwa Bielsko istotnym zagrożeniem była penetracja turystów, a także grzybiarzy w okresie wysypu grzybów, zaśmiecanie, zamieranie świerczyn i jesionów oraz okresowe obniżenie poziomu wód. W Rezerwacie Rogalice na terenie Nadleśnictwa Brzeg istotne zagrożenie stwarzają rośliny inwazyjne i synantropijne. W rezerwacie Barucice występuje zamieranie jesionu i dębu. Złomy i wywroty występują na całej powierzchni rezerwatu. Nadmierna ilość samosiewu grabowego utrudnia wzrost roślin dna lasu. W rezerwacie znajdują się zbuchtowane stanowiska roślin chronionych tj. kukułki Fuchsa i lilii złotogłów. W rezerwacie Leśna Woda szkody spowodowane są czynnikami antropogenicznymi tj. oddziaływaniem leja depresji kopalni piasku w Leśnej Wodzie. W rezerwacie Lubsza problemem jest wydzielanie się posuszu bukowego i dębowego. Podobnie w rezerwacie Przylesie problemem jest zamieranie jesionu, wydzielanie się posuszu, bardzo duże szkody od wiatru, złomy i wywroty. W rezerwacie Cisy nad Liswartą w Nadleśnictwie Herby działalność bobrów spowodowała spiętrzenie wody, co przyczynia się do zamierania cisów. W rezerwacie Grapa na terenie Nadleśnictwa Jeleśnia, występuje zamieranie jesionu. Głównym problemem jest tu antropopresja. W Rezerwacie Gawroniec słabo odnawia się jodła, co jest spowodowane dużym zwarcim i ekspansywnym odnowieniem buka. Występuje tu również jemioła. W rezerwach Nadleśnictwa Namysłów, w leśnictwie Świty, występuje zamieranie jesionu i buka. W rezerwacie Śnieżycza położonym na obszarze Nadleśnictwa Prudnik zamiera jesion, co jest spowodowane czynnikami biotycznymi tj. chorobami grzybowymi i działalnością owadów. W rezerwacie Las Dąbrowa w Nadleśnictwie Rudziniec z powodu ekspansji rdestowca nastąpiła degradacja siedliska przyrodniczego. W rezerwacie na Policy w Nadleśnictwie Sucha wydziela się posusz świerkowy na skutek obecności korników. Na terenie Nadleśnictwa Opole w rezerwacie Srebrne Źródła widoczne są zakłócenia poziomu wód gruntowych. Na skutek chorób grzybowych zamierają tu jesiony.

Kategoria 1.1b. Lasy w parkach krajobrazowych oraz w strefach „ochrony krajobrazowej” parków narodowych i rezerwatów przyrody

W lasach położonych na terenie Nadleśnictwa Bielsko, w Parku Krajobrazowym Beskidu Śląskiego i Parku Krajobrazowym Beskidu Małego istotnym problemem jest penetracja lasu przez turystów i zbieraczy płodów runa leśnego, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, wydzielanie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu, zaśmiecanie lasu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów, a także fragmentacja siedlisk w wyniku rozbudowy infrastruktury technicznej i turystycznej. W Stobrowskim Parku Krajobrazowym na terenie Nadleśnictwa Brzeg wystąpiły następujące zagrożenia: niekorzystny wpływ stawów rybnych na stosunki wodne, zamieranie jesionu, dębu, brzozy, sosny spowodowane zakłóceniem poziomu wód gruntowych, chorobami grzybowymi oraz jemiołą w drzewostanach sosnowych. Obniżony poziom wód gruntowych, skutkuje wydzieleniem się głównie posuszu dębowego i bukowego. Wzmożone jest występowanie jemioły w drzewostanach sosnowych. W leśnictwie Nowy Świat i leśnictwie Roszkowice występują pędraki. Obserwowane jest także stepowienie siedlisk, susza, ekspansja na uprawach leśnych przymiotna kanadyjskiego (*Conyza canadensis*). Wiatry i wichury występują cyklicznie. Obniżony jest poziom wód gruntowych. Występują zaburzenia bilansu wodnego w drzewostanach sosnowych opanowanych przez jemiołę. W Stobrowskim Parku Krajobrazowym na terenie Nadleśnictwa Namysłów odnotowano występowanie jemioły. Fragmenty lasu podtapiane są okresowo. Są także powierzchnie stale zalane. Na terenie leśnictwa Pomorzany w Nadleśnictwie Olkusz na Pustyni Błędowskiej następuje degradacja,

rozjeżdżanie przez quady i crossy. Z kolei w leśnictwie Sierbowice budowa drogi - obwodnicy Zawiercia spowodowała fragmentację. Ruch turystyczny jest poważnym zagrożeniem w obszarze Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd na terenie Nadleśnictwa Siewierz. Wydzielanie się posuszu jodłowego spowodowane przez jemiołę, nielegalne wjazdy pojazdów (motocykle typu cross) powodujące trwałe uszkodzenie runa to zagrożenia występujące w Nadleśnictwie Sucha w Parku Krajobrazowym Beskidu Małego. Zagrożenie spowodowane działalnością owadów (pędrak) występuje na terenie Nadleśnictwa Złoty Potok w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd w Leśnictwach Dębowiec, Dziadówki, Kamienna Góra, Dąbrowa, Zrębice.

Kategoria 1.2. Ostoje zagrożonych i ginących gatunków

Uszkodzenia w tej kategorii lasów na terenie Nadleśnictwa Brzeg w Leśnictwie Kuźnica Katowska na Karłowickich Łąkach wystąpiły w związku z zanikaniem krwiściugu, rośliny niezbędnej w rozwoju modraszków. Zagrożenie w tej kategorii lasów HCVF stanowi również penetracja miejscowej ludności, i wydzielanie się posuszu. W Nadleśnictwie Zawadzkie na powierzchni 0,39 ha stwierdzono częściowe i czasowe wysychanie spowodowane warunkami atmosferycznymi. W Nadleśnictwie Koniecpol, w wyniku działalności bobrów oraz intensywnych opadów okresowo zalewane jest stanowisko języczki syberyjskiej w leśnictwie Siedliska. W Nadleśnictwie Lubliniec nastąpiła degradacja siedliska poprzez nadmierne zalania drzewostanu, co w konsekwencji doprowadziło do rozpadu drzewostanu. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie w leśnictwie Nędza stwierdzono wydzielanie się posuszu z powodu występowania przypłaszczka granatka i jemioły. W podszycie masowo wzrasta czeremcha amerykańska. W tej kategorii lasów HCVF na terenie Nadleśnictwa Siewierz stwierdzono zmianę stosunków wodnych polegającą na osuszeniu terenu i sukcesję niepożądanych gatunków. W Nadleśnictwie Strzelce Opolskie doszło do zniszczenia gniazda bielika wskutek wyrócenia się drzewa. W Nadleśnictwie Sucha na obszarze Natura 2000 na Policy i Pasma Policy obserwuje się wydzielanie się posuszu świerkowego na skutek działalności korników.

Kategoria 2. Kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie, w skali krajowej, makroregionalnej lub globalnej

Na terenie Nadleśnictwa Sucha w obszarze Natura 2000 na Policy i Pasma Policy, Beskid Mały i Babia Góra odnotowano wydzielanie się posuszu świerkowego na skutek działalności korników.

Kategoria 3.1. Ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące, marginalne z punktu widzenia gospodarki leśnej – buczyny storczykowe, świetliste dąbrowy, lasy zboczowe, bory, brzeziny i świerczyny bagienne

Na terenie Nadleśnictwa Bielsko zidentyfikowano zagrożenia wynikające z penetracji lasu przez turystów. Stwierdzono rozpalać ognisk w miejscach do tego nieprzeznaczonych, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, zaśmiecanie lasu. Ponadto w tym Nadleśnictwie występuje wydzielanie się posuszu świerkowego, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów. Na terenie Nadleśnictwa Zawadzkie stwierdzono suszę glebową na powierzchni 18,21 ha.

Kategoria 3.2. Ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy, lecz w Polsce pospolitsze i występujące wielkoobszarowo, stanowiące ważne obszary gospodarki leśnej – grady, buczyny, jedliny, łęgi, świerkowe bory górnoreglowe, dolnoreglowe bory jodłowo - świerkowe

Na siedliskach przyrodniczych Nadleśnictwa Bielsko zagrożeniem jest penetracja lasu przez turystów, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, urbanizacja terenów przyległych do lasów, wydzielanie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu, zaśmiecanie lasu, zmiana stosunków wodnych oraz wywroty i złomy pojawiające się w wyniku porywistych wiatrów. W Nadleśnictwie Brynek zagrożeniem dla siedlisk przyrodniczych na Torfowisku w Kotach są zakłócenia poziomu wód gruntowych, wydeptywanie, niszczenie ściółki leśnej, zaśmiecanie. Na terenie Nadleśnictwa Brzeg występuje zamieranie gatunków liściastych jesionu, dębu, brzozy, spowodowane zakłóceniem poziomu wód gruntowych oraz chorobami grzybowymi. Odnotowano także szkody w roślinach chronionych i wskaźnikowych: listera jajowata; kukulka Fuchsa uszkodzone przez zwierzynę (wydeptane). Występują szkody biotyczne - zgryzanie odnowień bukowych przez sarny i jelenie. Drzewostany są osłabione w wyniku obniżonego poziomu wód gruntowych co powoduje wydzielanie się posuszu dębowego i sporadycznie bukowego. Długotrwałe utrzymująca się susza, wysoka temperatura powoduje nadmierny rozwój glonów w zbiornikach wodnych. Następuje degradacja szaty roślinnej, osłabienie drzewostanów w wyniku obniżenia poziomu wód gruntowych. Pojawiają się szkodniki wtórne, choroby grzybowe, liczne wydzielanie się posuszu oraz złomy i wywroty. W drzewostanach topolowych - pomór topoli, usychanie koron, występowanie jemioli. W Nadleśnictwie Kłobuck występuje zamieranie drzewostanów zaatakowanych przez jemiolę. Widoczna jest także działalność bobrów. Na terenie Nadleśnictwa Zawadzkie na powierzchni 8,95 stwierdzono działalność bobrów, która powoduje okresowe zalewania i wahania poziomu wód. Zamieranie jesionu, okresowe podtapianie powierzchni lub stałe zalanie powierzchni występuje na terenie Nadleśnictwa Namysłów. Wydziela się posusz, odczuwalna jest susza. Czynniki biotyczne tj. choroby grzybowe oraz działalność owadów powodują systematyczne zamieranie jesionu na części wydzielania gdzie stanowi on gatunek główny w leśnictwie Mokre, Nadleśnictwa Prudnik. Na obszarze Natura 2000 Przyłęk nad Białą Głuchotaską wskutek deszczu doszło do powodzi we wrześniu 2024 r. Przez ten obszar przeszła woda 100 letnia. Teren objęty zalaniem wyniósł około 1/2 całego obszaru Natura 2000. Skutki powodzi widoczne są w drzewostanach jak i w runie. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie na siedliskach obszaru Natura 2000 Stawy Wielikąt i Las Tworkowski zamiera jesion. Posusz jest zarówno jałowy jak i czynny. Występują tu wywroty i złomy. W leśnictwie Baborów nastąpiła degradacja siedliska na skutek zamierania jesionu. W Nadleśnictwie Siewierz zalane przez bobry zostało siedlisko. W zabytkowym parku podworskim w leśnictwie Kalinów na terenie Nadleśnictwa Strzelce Opolskie z powodu jemioli występuje zamieranie lipy. W Nadleśnictwie Sucha na siedlisku buczyn i boru górnoreglowego w obszarze Natura 2000 Na Policy na skutek działalności korników wydziela się posusz świerkowy. Na terenie Nadleśnictwa Opole występują zakłócenia poziomu wód gruntowych wskutek czego wydziela się posusz bukowy.

Kategoria 4.1. Lasy wodochronne

Istotne zagrożenia dla tej kategorii lasów HCWF wystąpiły w Nadleśnictwie Bielsko, gdzie znaczącą rolę odgrywają czynniki antropogeniczne tj. penetracja lasu przez turystów i zbieraczy owoców runa leśnego, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, zaśmiecanie lasu, fragmentacja siedlisk w wyniku rozbudowy infrastruktury turystycznej, rozpalanie ognisk w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Zidentyfikowano tu również zagrożenia biotyczne i abiotyczne, takie jak wydzielanie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów. Z uwagi na krótki okres zalegania pokrywy śnieżnej nastąpiła zmiana stosunków. Na terenie

Nadleśnictwa Brzeg w lasach wodochronnych stwierdzono zakłócenia poziomu wód gruntowych, osłabienie drzewostanów, szkodniki wtórne, choroby grzybowe, zamieranie jesionów, liczne wydzielanie się posuszu sosnowego i brzożowego, zamieranie dębu, silne wiatry występujące cyklicznie, pędraki, lokalne podtopienia, zgryzanie drzew przez bobra europejskiego. Na terenie Nadleśnictwa Chrzanów znajduje się obszar szkód górniczych ze stagnującą wodą. Lasy wodochronne Nadleśnictwa Katowice obejmują Źródła Kłodnicy, gdzie występują szkody górnicze. Teren ten jest narażony na dużą penetrację ludzi. W leśnictwie Pawłowice Nadleśnictwa Kobiór w dniu 19 czerwca 2024 r. powstały szkody w drzewostanach w postaci wiatrołomów i wiatrowałów. Na terenie Nadleśnictwa Lubliniec niewłaściwe odwadnianie niektórych powierzchni doprowadziło do nadmiernego zalania drzewostanów i w konsekwencji postępujący ich rozpad. Na terenie Nadleśnictwa Namysłów zagrożeniem jest susza, występowanie jemioli, zamieranie buka, zamieranie dębu, zamieranie jesionu, zamieranie olchy, okresowe zalewane, powierzchnie stale zalane, wydzielanie posuszu, zaśmiecanie. Obszar Natura 2000 Przyłęk nad Białą Głuchołaską na terenie Nadleśnictwa Prudnik w trakcie powodzi z września 2024 został zalany w połowie. Skutki powstały zarówno w drzewostanach (wywroty, zmiana przebiegu koryta rzeki) jak i runie (zniszczone stanowiska roślin chronionych). Na obszarze przez który przeszła fala powodziowa powstały wyrwy i pozostawione przez wodę śmieci, namuły. W Leśnictwie Baborów w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie wystąpiła degradacja siedliska, zamieranie jesionu. Na terenie Nadleśnictwa Siewierz zagrożeniem są: wiatr, zmiany koryta potoku. Na terenach Nadleśnictwa Sucha zagrożeniem dla lasów wodochronnych jest: wydzielanie się posuszu jodłowego spowodowane przez jemiolę, zamieranie jesionu. W Leśnictwie Julianka Nadleśnictwa Złoty Potok występują zagrożenia spowodowane działalnością gryzoni tj. bobra. Zagrożenie ze strony szkodników korzeni tj. chrabąszcza majowego, a także zamieranie jesionów na skutek chorób grzybowych, występują na terenie Nadleśnictwa Opole.

Kategoria 4.2. Lasy glebochronne

Penetracja lasu przez turystów, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, wydzielanie się posuszu świerkowego, zaśmiecanie lasu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów, rozbudowa infrastruktury turystycznej, zmiana stosunków wodnych, intensywne ulewne deszcze to zagrożenia występujące w lasach glebochronnych Nadleśnictwa Bielsko. W Nadleśnictwie Brzeg utrzymujący się od dłuższego czasu obniżony poziom wód gruntowych skutkuje wydzielaniem się posuszu sosnowego. W Nadleśnictwie Namysłów susza, występowanie jemioli, zamieranie buka i jesionu są zagrożeniem dla walorów ochronnych lasów glebochronnych. W Nadleśnictwie Olkusz leśnictwie Pomorzany powstały zapadliska i zalewiska w wyniku wypełnienia wodą leja depresji po zakończeniu eksploatacji rud cynku i ołowiu przez ZGH Bolesław. W lasach Nadleśnictwa Rudy Raciborskie Leśnictwo Baborów – zagrożeniem jest degradacja siedlisk, zamieranie jesionu, topoli, brzozy, erozja wodna, wielkopowierzchniowa uprawa roli. Na terenie lasów glebochronnych Nadleśnictwa Sucha zagrożeniem jest obniżenie poziomu wód gruntowych skutkujące zamieraniem buka, zagrożenie ze strony patogenów grzybowych, szkody od zwierzyny płowej tj. zgryzanie, spałowanie, szkody od okiści, uszkodzenia młodników przez obiałkę pędową. W Leśnictwie Julianka Nadleśnictwa Złoty Potok występują zagrożenia spowodowane działalnością gryzoni tj. bobra.

Kategoria 6.1. Lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności

Na terenie Nadleśnictwa Brzeg w lasach kluczowych dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności występuje posusz, który należy usunąć ze względu na bezpieczeństwo osób. Antropogeniczne zmiany przy kaplicy Św. Huberta w leśnictwie Giszowiec występują na terenie Nadleśnictwa Katowice.

W Nadleśnictwie Strzelce Opolskie w zabytkowym parku podworskim w leśnictwie Kalinów zamierają lipy porażone jemiołą.